

Energiebesparing en –opwek bij bedrijven

Algemeen	
Aan	Portefeuillehoudersoverleg Milieu & Duurzaamheid
Van	Pim Brueren
Datum	19 juni 2020
Verspreiden	Ja
Kenmerk	20.0002816

Aanleiding

In de regio Gooi en Vechtstreek is de gebouwde omgeving verantwoordelijk voor 58% van de CO₂ – uitstoot in de regio en bedraagt het energiebesparingspotentieel 46% ten opzichte van de huidige situatie. Hierdoor ligt de nadruk van de energietransitie in de regio in eerste instantie op energiebesparing. Vanuit de gedachte ‘wat je bespaart, hoeft je ook niet op te wekken’ is dit de meest effectieve manier om de CO₂ uitstoot te verminderen. We richten ons daarbij op alle inwoners, bedrijven en instellingen. Uitgangspunt is dat iedere partij verantwoordelijkheid neemt om een concrete bijdrage te leveren aan deze opgave. Dit moet bijdragen aan een CO₂ reductie van 49% in 2030 t.o.v.1990. Gemeenten, in samenwerking met regionale samenwerkingspartners, faciliteren inwoners en bedrijven bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

Ondernemers hebben een grote rol in de CO₂ reductie opgave van de regio, maar energiebesparing en het opwekken van duurzame energie vallen meestal niet binnen de core business van een ondernemer. Toch ligt er bij bedrijven een groot besparingspotentieel en zijn grote bedrijfsdaken vaak geschikt voor opwekking van zonne-energie (belangrijke bouwsteen uit de Regionale Energie Strategie). Er zijn veel bedrijven die nu nog niet aan de energie-eisen uit de Wet milieubeheer voldoen. In het kader van de energietransitie ontbreekt het de ondernemer vaak aan een combinatie van inhoudelijke kennis, kennis van projectontwikkeling, tijd, samenwerkingspartners en/of geld. Hierdoor worden kansen onvoldoende benut en stranden initiatieven vaak vroegtijdig.

RSA en Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2020-2022

Als uitwerking van de Regionale Samenwerking Agenda (RSA) regio Gooi en Vechtstreek is in het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2020-2022 een project opgenomen over energiebesparing bij bedrijven. Hierover staat het volgende geschreven:

“Samen met betrokken partijen wordt een aanpak ontwikkeld die de knelpunten wegneemt die er nu voor zorgen dat energiebesparing bij bedrijven achterblijft. De aanpak is gericht op het onafhankelijk informeren over en stimuleren van energiebesparende maatregelen. Binnen de hele keten wordt samengewerkt en de klantreis is volledig verzorgd. De aanpak is afgestemd op de uitvoering van toezicht en handhaving van bedrijven (‘wortel en stok’-benadering). Omdat de Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV) ook voor de provincie Flevoland actief is, wordt gekeken naar een aanpak voor het hele verzorgingsgebied van OFGV. In 2019 en 2020 draait de pilot ‘Stimulerend toezicht’ van OFGV waarbij de ondernemer met nieuwe technologie wordt ondersteund bij het doorvoeren van de verplichte energiebesparende maatregelen. Hoe de aanpak er verder uit gaat zien is mede afhankelijk van de inventarisatie van bestaande activiteiten (en hun effectiviteit) van de regiogemeenten en de OFGV. Beoogd resultaat: Effectieve ketenaanpak met een optimum tussen informeren & stimuleren (wortel) en toezicht & handhaving (stok) waarbij bedrijven versneld energie besparen, minimaal voldoen aan de Wet milieubeheer en hun platte daken gebruiken voor de opwekking van duurzame energie”.

Wettelijke eisen en regionale ambities

Wet milieubeheer en EED

De regio Gooi en Vechtstreek heeft de ambitie uitgesproken dat bedrijven (inrichtingen volgens de Wet milieubeheer) in de regio, met een jaarlijks energieverbruik groter dan 25.000 m³ gas en 50.000 kWh elektriciteit in 2023 minimaal voldoen aan wat wettelijk is voorgeschreven voor wat betreft de energiebesparende maatregelen. Op grond van het Activiteitenbesluit (onderdeel van Wet milieubeheer) zijn deze bedrijven verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. Per 1 juli 2019 geldt ook de informatieplicht energiebesparing, wat betekent dat uiterlijk 1 juli 2019 gerapporteerd moest worden aan het RVO E-loket welke energiebesparende maatregelen zijn uitgevoerd.

Een bedrijf kan invulling geven aan de energiebesparingsplicht door het uitvoeren van één van onderstaande mogelijkheden:

- alle maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder.
- alle toepasselijke EML-maatregelen. Het bedrijf kan door alle maatregelen van de Erkende Maatregelenlijsten voor energiebesparing (EML) te treffen, voldoen aan de verplichting. Deze lijsten zijn bedrijfstak specifiek en bevatten voor 19 bedrijfstakken energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder.
- een deel van de toepasselijke EML-maatregelen. Voor elke toepasselijke erkende maatregel die een bedrijf niet neemt, moet een gelijkwaardige of betere alternatieve maatregel genomen worden.

Naast de Wet milieubeheer is in 2012 de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED) vastgesteld. Deze richtlijn hoeft tot doel om in 2020 20% minder energie te verbruiken in Europa. Daartoe bevat de richtlijn verplichtingen voor zowel lidstaten als bedrijven. Voor bedrijven gelden per juli 2015 twee verplichtingen: uitvoeren van energie-audits door grote ondernemingen (250 fte of meer, jaaromzet meer dan € 50 miljoen) en een kosten-batenanalyse van de warmtevoorziening bij nieuwbouw en renovatie.

Toezicht en handhaving is een wettelijke taak van de gemeente. In het klimaatakkoord is tevens afgesproken dat gemeenten hier extra op zullen inzetten.

TVW en RES

In 2021 komen de gemeenten met hun Transitievisies Warmte (TVW), die per wijk richting geven aan de alternatieven voor aardgas. Ook MKB bedrijven gaan voor 2050 van het aardgas af en zullen daarom meegenomen worden in de gemeentelijke visies en wijkaanpakken. Een van de voornemens uit het Energieakkoord is in ieder geval dat utiliteitsgebouwen met een kantoorfunctie verplicht energiezuiniger worden. Vanaf 1 januari 2023 geldt energielabel-C als minimumeis. Deze energielabel C-verplichting geldt voor zowel publieke als private gebouwen die volgens de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) een kantoorfunctie hebben.

In de Regionale Energie Strategie (RES) wordt met name gekeken naar mogelijkheden voor grootschalige duurzame energie opwek. Zon op grote daken, waaronder bedrijfsdaken, speelt een grote rol bij de toekomstige energie opwek in de regio. De concept RES heeft als doel om in 2030 73 GWh (45 ha) op te wekken met zonnepanelen op grote daken. Ondanks dat zonnepanelen niet wettelijk verplicht zijn, hebben bedrijven hier vaak meer interesse in dan in het nemen van energiebesparende maatregelen. De interesse voor zonnepanelen kan benut worden om vervolgens energiebesparing onder de aandacht te krijgen bij de ondernemer.

Wat gebeurt er nu?

Onderstaande tabel geeft inzicht in de huidige aanpak en activiteiten op het gebied van energiebesparing bij bedrijven binnen de regio. Hieronder worden voornaamste bevindingen uit deze inventarisatie gedeeld:

Gemeente	Ambitie, aanpak en resultaten			
	Handhaving op de EED	Toezicht en handhaving Wet Milieubeheer (EML en informatieplicht)	Stimulerend Toezicht OFGV	Samenwerking energiecoaches en energiescans die ondernemers ondersteunen met business cases en SDE+ aanvragen
Blaricum	-	-	-	-
Laren	-	-	-	-
Gooise Meren	-	-	✓ Opdracht voor 100 bedrijven (2020-2022)	-
Hilversum	✓ Gemeentelijke audits uitgevoerd bij bedrijven. 11 kiloton CO2 besparing per jaar (1,3% van CO2 uitstoot totaal gebouwde omgeving G&V in 2017)	✓ Standaard check op gebied van energiebesparing en informatieplicht	-	<ul style="list-style-type: none"> ✓ - 10 tot 15 bedrijven per jaar krijgen hulp bij business cases - Samenwerking procesmatige green deal coach media ter verduurzaming gebouwen en bedrijfsvoering <ul style="list-style-type: none"> ➤ 12-20 kiloton CO2 besparing per jaar (1-2% van CO2 uitstoot totaal gebouwde omgeving G&V in 2017) - 10 MKB bedrijven per jaar die deelnemen aan koploperprojecten
Huizen	✓ Meerwerkopdracht EED voor 10 bedrijven per jaar	-	✓ Opdracht voor 50 bedrijven (2020-2022)	-
Weesp	-	-	✓ Opdracht voor 50 bedrijven (2020-2022)	-
Wijdmeren	-	-	-	-

Binnen de regio is er over het algemeen nog weinig inzicht in hoeverre bedrijven voldoen aan de Wet Milieubeheer, en welke en hoeveel bedrijven vallen onder de Informatieplicht voortkomend uit het Activiteitenbesluit. Dat komt onder andere omdat het energieverbruik van bedrijven nooit is geregistreerd. Bij de OFGV heerst het idee dat nog maar weinig bedrijven voldoen aan de eisen. In de gemeenten Huizen en Hilversum zijn extra audits ingezet voor de EED, en alleen in Hilversum is bij reguliere controles bij bedrijven een standaard check ingebed op het gebied van energiebesparing en informatieplicht. In de overige gemeenten is dit laatste niet het geval omdat de gemeenten zelf niet controleren op energiebesparing en informatieplicht of omdat gemeenten de OFGV hiertoe geen opdracht geven.

Gebaseerd op de inventarisatie kan wel worden geconcludeerd dat er op het gebied van energiebesparing bij bedrijven binnen de regio Gooi en Vechtstreek onvoldoende wordt gedaan om de gestelde ambities waar te maken.

Stimulerend Toezicht OFGV

De in de tabel genoemde Stimulerend Toezicht aanpak van de OFGV is een voorbeeld aanpak die goed aan zou kunnen sluiten op de regionale aanpak energiebesparing bij bedrijven. In 2020 draait de pilot 'Stimulerend toezicht' van de OFGV waarbij ondernemers met nieuwe technologie worden ondersteund bij het doorvoeren van de verplichte energiebesparende maatregelen. De aanpak maakt het energieverbruik van een bedrijf inzichtelijk en laat zien welke mogelijkheden binnen bereik zijn om energie te besparen. De tool berekent hoeveel geld er terug te verdienen is en in welke tijdspanne, en streeft naar een andere manier van samenwerken tussen bedrijven, gemeenten en de OFGV. Met een bedrag van 1.200 euro per bedrijf is deze methode goedkoper dan regulier toezicht. Mede door het gebruik van nieuwe technologie, en de mogelijkheden om op afstand energiegebruik in te zien, worden minder uren inzet bij de OFGV gevraagd. In februari 2020 is de Regio G&V ook gestart met Stimulerend Toezicht voor het kantoor op de Burgemeester de Bordesstraat.

Stimulerend Toezicht maakt geen onderdeel uit van het huidige takenpakket voor de OFGV, de gemeenten dienen hiervoor een aanvullende opdracht te geven.

Stimulerend Toezicht is een veelbelovende nieuwe vorm van toezicht die bedrijven ondersteunt bij het nemen van energiebesparende maatregelen (EML) en het voldoen aan de informatieplicht energiebesparing. Dit toezicht richt zich op de wettelijk verplichte maatregelen. Opwekking van zonne-energie met zonnepanelen hoort hier niet bij. Dat geldt ook voor maatregelen die verder gaan dan het wettelijke minimum. Daarnaast heeft de ondernemer ook een onafhankelijk technisch advies nodig, wat nauwe samenwerking vraagt tussen ondernemer en lokale en regionale installatie- en montagebedrijven die de adviezen uitvoeren.

Om te komen tot realisatie van energiebesparende en -opwekkende maatregelen bij bedrijven moet de hele keten van informatie tot en met realisatie en beheer (informereren, stimuleren, onafhankelijk adviseren en uitvoering door bedrijven uit de regio, incl. E-loket melding RVO, beheer) goed functioneren. Daarom is het belangrijk dat de verschillende bestaande onderdelen/spelers in de keten goed gaan samen werken en dat de ontbrekende onderdelen worden ingevuld. Het moet de ondernemer makkelijk en overzichtelijk gemaakt worden om de kans dat adviezen niet worden uitgevoerd zo klein mogelijk te maken. Door de ketensamenwerking te organiseren kunnen ook de uitvoerende bedrijven uit onze regio beter in stelling worden gebracht. Goed voor de regionale economie en werkgelegenheid. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden om op dak te koppelen aan initiatieven van lokale energiecoöperaties ten behoeve van inwoners in de wijk.

Voorstel voor vervolg

Veel bedrijven voldoen nog niet aan de energie eisen uit de Wet milieubeheer. Om dit te verbeteren is het van belang om als overheid bedrijven in beweging te krijgen om energiebesparende maatregelen te nemen en dat ze hun daken zo veel mogelijk benutten voor opwekking van duurzame energie. Samen met betrokken partijen willen wij onderzoeken wat voor regionale aanpak nodig is om knelpunten weg te nemen die er nu voor zorgen dat energiebesparing en -opwekking bij bedrijven achterblijft. Wij vragen dus instemming om een aanpak te ontwikkelen, rekening houdende met het volgende:

Een mogelijke aanpak dient in ieder geval te bestaan uit twee te onderscheiden sporen; een stimulerend spoor, en een handhavend spoor:

1. Stimuleren: Een stimulerend en informerend spoor, dat gericht is op onafhankelijk advies, ontzorgen van de ondernemer, en stimulering en ondersteunen bij het nemen van die energiebesparende en – opwekkende maatregelen.
2. Toezicht en handhaving: Het motiveren en stimuleren van bedrijven zal niet werken zonder daadkrachtige toezicht en handhaving op het gebied van energiebesparing. Energiebesparing als een integraal onderdeel van reguliere audits is hierbij van belang.

Tussen deze twee sporen zit een noodzakelijk verband. Een aanpak gefocust op handhaving is mogelijk zonder in te zetten op facetten als stimuleren en enthousiasmeren. Andersom heeft een stimulerende aanpak weinig effect als er niet daadkrachtig wordt geïnvesteerd in toezicht en handhaving. Wij raden aan om gebruik te maken van beide sporen. Uiteraard zal een regionale aanpak niets veranderen aan het feit dat toezicht en handhaving een taak blijft van de gemeenten en/of de OFGV.

Daarnaast dient een regionale aanpak energiebesparing bij bedrijven rekening te houden met de volgende randvoorwaarden:

- De aanpak wordt ontwikkeld samen met o.a. ondernemers, OFGV, provincie, en energie coöperaties;
- De prioriteit ligt bij de grootste energieverbruikers in de regio;
- De 'wortel en stok'- sporen op elkaar afstemmen;
- Koppeling met de RES bouwsteen: zon op grote (bedrijfs)daken;
- De volledige keten / klantreis wordt georganiseerd;
- Er wordt gebruik gemaakt van ervaringen en reeds ontwikkelde aanpakken in NL;
- Ervaringen OFGV pilot 'Stimulerend Toezicht' betrekken bij de uitwerking.

Er bestaat tot op heden geen uniforme alom geaccepteerde succesvolle aanpak energiebesparing bij bedrijven die zorgt voor een versnelde verduurzaming van bedrijven. Hoe de aanpak er ook uit gaat zien, energiebesparing en –opwek bij bedrijven is een stroperig proces dat een lange adem vereist. Mede hierdoor is het van belang om een regionale aanpak Gooi en Vechtstreek zo goed mogelijk uit te werken met relevante lokale stakeholders en met partijen die een goed beeld hebben van de bedrijven binnen deze regio. Ervaring elders in Nederland leert dat bedrijven moeilijk te interesseren zijn in energiebesparende maatregelen. Daarom is het voorstel dit te combineren met opwekking van zonne-energie.

Om te komen tot een goed geïntegreerd (balans tussen handhaving en stimulering) en gedragen opzet voor een regionale aanpak voor energiebesparing en -opwek bij bedrijven stellen we het volgende proces voor:

- Opstellen plan van aanpak (inhoudsopgave: ambitie, doel, resultaten, werkwijze, organisatie, tijd en kosten)
 - Ophalen van kennis en ervaring elders
 - Afstemmen met gemeenten: handhaving en energietransitie
 - Ontwikkeling aanpak in afstemming met bedrijvenfederatie, provincie en OFGV
- Bespreken en vaststellen plan van aanpak: ambtelijk en bestuurlijk
- Opzetten organisatie
- Uitvoering

Interessante voorbeelden (aanpakken overige regio's)

Naast de initiatieven van gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek, zijn er elders initiatieven die ideeën kunnen bieden voor een regionale aanpak in onze regio.

- **Provincie Noord-Holland – Zon op grote bedrijfsdaken:** De provincie is gestart met een versnellingsaanpak Zon op bedrijfsdaken welke bestaat uit twee sporen. Spoor 1 focust op ondersteuning bij onbenutte SDE+ beschikkingen. Er is namelijk de afgelopen jaren voor veel zonprojecten in de provincie SDE+ subsidie beschikt door de RVO, waarvan omstreeks 70% nog niet is gerealiseerd. Via spoor 2 informeert en enthousiasmeert de provincie nieuwe bedrijven op het gebied van zonne-energie en ondersteunt bij aanvragen van SDE+ subsidies.
- **BE+ bedrijventerrein Zuid-West Hilversum:** Ondernemersvereniging Hilversum Zuid West heeft zich aangesloten bij het landelijke project Bedrijventerreinen Energie Positief (BE+). Dit betekent dat bedrijven op het bedrijventerrein ondersteund kunnen worden bij het nemen van energiebesparende maatregelen. Enkele kanttekeningen bij deze aanpak: de aanpak vraagt een grote investering voor de gemeente en bedrijvenkring, en de aanpak is gericht op bedrijventerrein niveau en niet op bedrijfsniveau. Hierdoor kunnen bedrijven die nu willen verduurzamen niet verder worden geholpen. Zij worden afhankelijk van de plannen van het bedrijventerrein. Het kan jaren duren voordat er op bedrijventerreinniveau iets gaat gebeuren, en blijft de impact van het project tot die tijd beperkt tot vele globale energiescans.
- **Provincie Groningen - Focus op handhaving:** De Provincie Groningen is samen met de plaatselijke gemeente, omgevingsdienst en bedrijven in 2016 een drie jarig project gestart ter stimulering van energiebesparing bij bedrijven. Hierbij is flink ingezet op handhaving, waarbij bedrijven direct benaderd zijn om onder andere energiegegevens te delen en waarbij energiebesparingsvoorschriften in de omgevingsvergunning zijn opgenomen.
- **Sectorale aanpak:** De Gemeente Utrecht gaat sectoraal te werk binnen hun aanpak stimulering bij bedrijven, waar gefocust wordt op de grootverbruikers binnen bepaalde sectoren als zorg, sport, industrie, en logistiek.
- **ECUB:** In samenwerking met de Gemeente Utrecht is het Energie Collectief Utrechtse Bedrijven (ECUB) ontstaan. ECUB helpt ondernemers verduurzaming simpel, bereikbaar en uitvoerbaar te maken voor iedere ondernemer. Via ECUB wordt een jaarlijkse CO2-besparing van 8000 ton gerealiseerd.
- **Energieke Noord-Veluws Bedrijven:** Samenwerkingsproject van Het Noord-Veluws Ondernemers Overleg, Innovatiehuis De Diamant, VNO-NCW Midden, Rabobank, St. Energieke Regio, gemeenten, IGEV, ODNV, het Gelders Energieakkoord en de provincie Gelderland waarbij ondernemers worden geïnformeerd en gestimuleerd over energiebesparing. Geïnteresseerde bedrijven krijgen een gratis intake gesprek, gevolgd door een onafhankelijk adviestraject en indien gewenst ondersteuning bij aanbesteding en uitvoering maatregelen.
- **Samenwerking Noord-Veluwe / IGEV:** Stimulering en ondersteuning bij zon op bedrijfsdaken. Telefonische benadering van ondernemers voor gratis business case en adviesgesprek. Ondernemer levert een aantal gegevens aan op basis waarvan een ontwerp en business case gemaakt wordt. In een advies gesprek van 45 min wordt de hele business case uitlegt en wordt ook aanvraag SDE++ aangeboden.

Bijlage(n)

- Voorstel Zon op dak en energiebesparing bij bedrijven